

Εφετείου Πειραιά: 162/03
Πηγή: Ε.Ν.Δ 31/03 σελ. 104

Ψυχική νόσος πλοιάρχου, απότοκος των συνθηκών πυρκαγιάς που επικράτησαν στο πλοίο. Εργατικό ατύχημα. Αποζημίωση.

Εργατικό ατύχημα. Έννοια. Και η ψυχική νόσος από έντονο ψυχικό κλονισμό ή συγκίνηση που προκλήθηκε από εξωτερικό αίτιο κατά την εκτέλεση ή εξ αφορμής της εργασίας και στο οποίο περιλαμβάνεται φόβος, απειλή, ψυχική ταραχή ή άλλο παρόμοιο εξαιρετικό γεγονός.

Ψυχική νόσος πλοιάρχου εξαιτίας των εξαιρετικά έντονων και ασυνήθων συνθηκών πυρκαγιάς που επικράτησαν στο πλοίο. Ως πλοίαρχος είχε το άγχος της ευθύνης για την διάσωση του πλοίου αλλά κυρίως των μελών του πληρώματος.

Διέτρεξε όμως και προσωπικό κίνδυνο αναζητώντας ανάμεσα στους καπνούς τους δύο αγνοούμενους συνεργάτες και φίλους του, οι οποίοι όπως πληροφορήθηκε την επομένη βρέθηκαν ολοσχερών απανθρακωμένοι. Εργατικό ατύχημα.

Αποζημίωση εργατικού ατυχήματος. Μόνο για μία από τις προβλεπόμενες από τον κν 551/1915 καταστάσεις και μάλιστα για την τελική ανικανότητα πέρα των δύο ετών θεωρείται διαρκής.

Πρόεδρος: ΕΥ. ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ
Εισηγήτρια: Κ. ΓΕΡΟΣΤΑΘΗ
Δικηγόροι: Μ. Κουντούρης, Κ. Μακρή

Κατά τη σαφή έννοια του άρθρου 1 παρ.1 ν. 551/1915 «περί ευθύνης προς αποζημίωση των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων», όπως κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920, που ισχύει και επί ναυτικής εργασίας (άρθρο 2 του ίδιου νόμου και 66 παρ. 2 ΚΙΝΔ), ως ατύχημα από βίαιο συμβάν που επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών ή των επιχειρήσεων οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 του αυτού β.δ/τος, θεωρείται κάθε βλάβη που είναι αποτέλεσμα βίαιας και αιφνίδιας επενεργείας εξωτερικού αιτίου, το οποίο δεν θα υπήρχε χωρίς την εργασία και την εκτέλεσή της υπό τις δεδομένες περιστάσεις εκτελέσεώς της (Ολ.ΑΠ 1287/1986 ΝοΒ 35.1605, ΑΠ 1486/1995 ΕΝΔ24.223, ΑΠ 1586/1995 ΕΕΔ 56.469, ΑΠ250/1995 ΕΕΑ 55.24, ΑΠ 1029/1993 ΕΕΔ 54.325 κ.α.). Αιφνίδιο και απρόβλεπτο γεγονός θεωρείται και η νόσος η οποία επέφερε σωματική ή ψυχική βλάβη του ναυτικού και προκλήθηκε ή και επιδεινώθηκε από έκτακτη όμως και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου που είναι άσχετο με τη σύσταση του οργανισμού του παθόντα και τη προοδευτική εξασθένηση και φθορά του, λόγω της φύσεως και του είδους της εργασίας του και των συνδεομένων με αυτήν όρων παροχής της (ΑΠ 250/1995 ΕΝΔ 23.205, ΑΠ 337/2000 ΕΝΔ 29.103 κ.α.). Επομένως εμπίπτει στη μορφή εργατικού ατυχήματος και η νόσος η οποία προκλήθηκε από έντονο ψυχικό κλονισμό ή συγκίνηση, που προκλήθηκε από εξωτερικό αίτιο, το οποίο επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή αυτή. (ΑΠ 845/1983 ΕΝΔ 12.443, ΑΠ 1529/1981 ΕΝΔ 10.318.) και στο οποίο περιλαμβάνεται ο φόβος ή η απειλή ή η ψυχική ταραχή ή άλλο παρόμοιο εξαιρετικό γεγονός (ΕΠ 184/1997 ΕΝΔ 25.28, ΕΠ 740/1992, ΕΠ 272/1989 ΕΝΔ 20.225, ΕΑ 7876/85 ΝοΒ 33.1437, ΕΠ 1010/84 ΕΝΔ 13.141, ΕΠ 641/81, ΕΝΔ 10.326). Περαιτέρω από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1 και 3 του ν. 551/1915 προκύπτει ότι η αποζημίωση η οποία προβλέπεται σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος καταβάλλεται για μία μόνο από τις προβλεπόμενες απ' αυτόν καταστάσεις και μάλιστα για την τελική κατάσταση που ήθελε προκύψει εκ του επισυμβάντος ατυχήματος. Αποζημίωση για μικτή κατάσταση δεν προβλέπεται.

Έτσι δεν είναι δυνατή η αθροιστική επιδίκαση αποζημιώσεως για πρόσκαιρη ανικανότητα και μερική διαρκή ανικανότητα για εργασία. Συνεπώς στη περίπτωση κατά την οποία εκείνος που υπέστη το ατύχημα παρέμεινε πρόσκαιρα ολικά ανίκανος για εργασία και στην συνέχεια η ανικανότητά του διαμορφώθηκε σε μερική διαρκή, αυτός θα λάβει αποζημίωση για την τελευταία (ΕΠ 897/1990 ΕΝΔ 18.466, ΕΠ 942/1987 ΕΝΔ 17.139 βλ. και ΕΠ 710/99 και ΕΠ 343/01 αδημ.) Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων με την πρώτη από 7/12/99 αγωγή του, επικαλούμενος ότι συνεπεία του αναφερόμενου σ' αυτήν ναυτεργατικού ατυχήματος υπέστη

από το χρόνο που αυτό επισυνέβη πρόσκαιρη ολική ανικανότητα (18 μήνες), ζητούσε, επιφυλασσόμενος των δικαιωμάτων του, την προβλεπόμενη από το νόμο 551/1915, για την περίπτωση αυτή, αποζημίωση. Με τη δεύτερη από 15/1/2001 συνεκδικαζόμενη αγωγή του, όπως αυτή εκτιμάται από το Δικαστήριο, ο ενάγων επικαλούμενος το αυτό ατύχημα, υποστηρίζει ότι η αρχική επί 18μηνο ολική πρόσκαιρη ανικανότητά του μετατράπηκε στη συνέχεια σε διαρκή ολική και ζητούσε, με την παρεμπίπτουσα, κατ' άρθρο 283 ΚΠολΔ αγωγή, συμπληρωματικά, και τη προβλεπόμενη από το ν. 551/1915 αποζημίωση για τη περίπτωση αυτή, άλλως το ζητούμενο με αυτή ποσό μετά από αφαίρεση του ποσού που ζητούσε με την πρώτη αγωγή. Από την άσκηση της δεύτερης αυτής αγωγής δεν δημιουργείται απαράδεκτο λόγω εκκρεμοδικίας (βλ. σχετ. ΕΠ 710/999 αδημ.), όμως τα δύο αυτά αιτήματα δεν δύναται, σύμφωνα με την σκέψη που αναπτύχθηκε πιο πάνω, να σωρρευθούν με την έννοια ότι ο ενάγων δεν δύναται να ζητήσει αθροιστικά και τις δύο αποζημιώσεις που προβλέπουν οι παρ. 2 και 3 του άρθρου 3 του ν. 551/15. Η υποβολή όμως παραλλήλως και των δύο αιτημάτων δεν έχει ως συνέπεια την ακυρότητα του δικογράφου της αγωγής, αλλά την απόρριψη του περί αποζημιώσεως αιτήματος της πρώτης ως μη νομίμου, αφού κατά τα εκτιθέμενα στη δεύτερη αγωγή περιστατικά, η οποία, όπως εκτιμάται, είναι συμπληρωματική της πρώτης και αποτελεί ενιαίο σώμα με αυτή, δίδεται στον ενάγοντα δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τη τελική μορφή της ανικανότητας αυτού (διαρκή ολική ανικανότητα).

Από την εκτίμηση των καταθέσεων των μαρτύρων που εξετάστηκαν ενόρκως ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, οι καταθέσεις των οποίων περιέχονται στα ... πρακτικά συνεδριάσεως, από τη με αριθμό καταθέσεως ... έκθεση ιατρικής πραγματογνωμοσύνης του ψυχιάτρου Ν.Π. που ορίστηκε με την 4128/2000 προδικαστική απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, από όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, μεταξύ των οποίων και η ... ιατρική γνωμοδότηση του Ψυχιάτρου Γ.Χ., που εξέτασε τον ενάγοντα κατ' εντολή των εναγομένων - εκκαλούντων εφεσιβλήτων, η οποία έκθεση εκτιμάται ελευθέρως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 390 ΚΠολΔ, αποδείχθηκαν τα εξής: Με σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου που καταρτίστηκε στον Πειραιά στις 14/11/1998 μεταξύ του ενάγοντος και της δεύτερης εναγομένης αλλοδαπής και νομίμως εγκατεστημένης στην Ελλάδα εταιρείας, νόμιμος εκπρόσωπος της οποίας ήταν ο τρίτος εναγόμενος, και η οποία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος και πράκτορας στην Ελλάδα της πρώτης εναγομένης αλλοδαπής εταιρείας, πλοιοκτήτριας του με σημαία Κύπρου φ/γ πλοίου «V», 34.336 T.D.W., ο ενάγων ναυτολογήθηκε την επομένη στο πλοίο αυτό στο λιμένα Ρισκο του Περού, ως πλοίαρχος, με μηνιαίο κλειστό μισθό 1.650.000 δρχ., πλέον τροφοδοσίας. Κατά τα λοιπά συμφωνήθηκε ότι θα ίσχυαν οι ελληνικές ΣΣΝΕ για τους πλοιάρχους φορτηγών πλοίων 4.500 TDW και άνω (ΥΑ 2324.3/01/98 ΥΕΝ ΦΕΚ Β' 792/98, ΥΑ 2324.3/1/99 -ΦΕΚ Β' 1837/99). Ο ενάγων εργάστηκε στο πλοίο αυτό μέχρι τις 10/1/1999, ημερομηνία κατά την οποία απολύθηκε στο λιμάνι Γκάλβεστον της πολιτείας Τέξας των ΗΠΑ.

Στις 23/12/1998 το πλοίο «V» κατέπλευσε στο προαναφερόμενο λιμάνι προκειμένου να φορτώσει καλαμπόκι και σιτηρά. Στις 28/12/1998 και περί ώρα 04.30 και ενώ το πλοίο βρισκόταν αγκυροβολημένο στο εξωτερικό αγκυροβόλιο του λιμένος και ανέμενε τη σειρά του για να φορτώσει εκδηλώθηκε πυρκαϊά στο μηχανοστάσιο και αμέσως σήμανε γενικός συναγερμός πυρκαϊάς. Ο ενάγων πλοίαρχος, ο οποίος κατ' εκείνη την ώρα κοιμόταν στη καμπίνα του έσπευσε αμέσως στη γέφυρα του πλοίου προκειμένου να συντονίσει το έργο της κατάσβεσης της πυρκαϊάς. Μετά εκδήλωση της φωτιάς ακολούθησε γενική συσκότιση και οι συνεννοήσεις εγένοντο με χρήση φορητού ασυρμάτου. Σε ελάχιστο χρόνο το πλήρωμα που θα ελάμβανε μέρος στη κατάσβεση της πυρκαϊάς βρισκόταν στις προκαθορισμένες θέσεις και άρχισε αμέσως τις προσπάθειες κατάσβεσης. Μετά από λίγο όμως η αντλία κινδύνου που είχε τεθεί σε λειτουργία για να ενεργοποιηθεί το σύστημα κατασβέσεως αφρού, σταμάτησε να λειτουργεί, ενώ η προσέγγιση στο χώρο του μηχανοστασίου, όπου η φωτιά είχε πάρει διαστάσεις, ήταν αδύνατη λόγω των αναθυμιάσεων και του καπνού. Αυτό το διαπίστωσε και ο ίδιος ο ενάγων όταν επεχείρησε ανεπιτυχώς να προσεγγίσει το χώρο του μηχανοστασίου προκειμένου να ελέγξει αν πράγματι η κατάσταση βρισκόταν εκτός ελέγχου και κατάσβεση

της φωτιάς ήταν πλέον αδύνατη, όπως τον είχε ενημερώσει ο υποπλοίαρχος. Μετά τη διαπίστωση αυτή ο πλοίαρχος έδωσε εντολή να συγκεντρωθεί όλο το πλήρωμα στη πλώρη του πλοίου στο ύψος του αμπαριού Νο 1, ενώ παράλληλα κάλεσε σε βοήθεια την ακτοφυλακή. Κατά τη συγκέντρωση του πληρώματος και την εκφώνηση ονομαστικού καταλόγου διαπιστώθηκε ότι απουσίαζαν ο α' μηχανικός Ε.Γ. και ο γ' μηχανικός Ν.Α. Αμέσως ο πλοίαρχος μαζί με τον υποπλοίαρχο και τον β' μηχανικό και ένα ακόμη ναυτικό άρχισαν να ψάχνουν όλους τους χώρους ενδιαίτησης, οι οποίοι ήταν σκοτεινοί και γεμάτοι με καπνούς. Η αναζήτηση απέβη άκαρπη και ο ενάγων μαζί με τον υποπλοίαρχο επεχείρησαν και πάλι να πλησιάσουν το χώρο του μηχανοστασίου, όπου ο ενάγων λόγω του καπνού και των αναθυμιάσεων αισθάνθηκε ζάλη και άρχισε να χάνει τις αισθήσεις του. Ο υποπλοίαρχος το αντελήφθηκε και τον βοήθησε να βγει έξω. Μετά από αυτό έγινε αντιληπτό ότι είχε εκλείψει κάθε ελπίδα ανευρέσεως των αγνοουμένων ναυτικών και ενώ ή ώρα ήταν ήδη 05.00 ο πλοίαρχος έδωσε εντολή σε όλο το πλήρωμα να εγκαταλείψει το σκάφος. Πράγματι στις 5.20 η ακτοφυλακή παρέλαβε το πλήρωμα, ενώ ο ίδιος παρέμεινε επί του σκάφους μέχρι στις 11.00, χωρίς ουσιαστικά να δύναται να πράξει οτιδήποτε, οπότε επιβιβάστηκε σε παρακείμενο ναυαγοσωστικό πλοιάριο, κατ' εντολή της ακτοφυλακής, λόγω του υφιστάμενου άμεσου κινδύνου για τη ζωή του. Η πυρκαϊά συνέχισε να καταστρέφει το πλοίο μέχρι στις 19.00 της ίδιας ημέρας, οπότε άρχισε να υποχωρεί ενώ είχε ήδη είχε καταστρέψει ολοσχερώς το μηχανοστάσιο και την υπερκατασκευή του πλοίου. Την επομένη (29/12/1998) τα πυροσβεστικά πλοίαρχα άρχισαν να κατακλύζουν το πυρακτωμένο εσωτερικό του πλοίου με αφρό και έτσι κατέστη δυνατή προσέγγιση του μηχανοστασίου από ειδικά εξοπλισμένη ομάδα, η οποία και ανεύρε τα πτώματα των δύο μηχανικών εντελώς απανθρακωμένα. Ο ενάγων παρέμεινε στο Γκάλβεστον μέχρι τις 10/1/1999, οπότε και απολύθηκε. Κατά το μέχρι της απολύσεώς του διάστημα ο ενάγων υποβλήθηκε σε πολύωρες ανακρίσεις από τις τοπικές αλλά και από τις ελληνικές και κυπριακές προξενικές αρχές και υποχρεώθηκε να δώσει απαντήσεις και εξηγήσεις σε πλήθος ερωτημάτων που του υποβλήθηκαν σε σχέση με τις συνθήκες του ατυχήματος. Προς τούτο βοηθήθηκε και από τον πληρεξούσιο των εναγομένων Δικηγόρο Γ. Επίσης διεκπεραίωσε τις διαδικασίες εξοφλήσεως των αποδοχών και λοιπών αποζημιώσεων του πληρώματος και συνέταξε τους τελικούς λογαριασμούς αποδόσεως χρηματικών χρεωπιστώσεων πλοίαρχου και τους γενικούς λογαριασμούς πλοίαρχου. Ο ίδιος έκρινε ότι δικαιούται αποζημίωση δύο μηνών κατά το άρθρο 62 του ΚΙΝΔ, λόγω ναυαγίου του πλοίου. Στις 2/2/1999 έλαβε το υπόλοιπο των αποδοχών του και την παραπάνω αποζημίωση εκ δρχ 3.471.848 και τη 1/3/1999 έλαβε το ποσό των 2.480.000 δρχ ως αποζημίωση για τα απολεσθέντα προσωπικά του είδη. Ο ενάγων, ενεργώντας κατά τον πιο πάνω τρόπο ανταποκρίθηκε κατά τρόπο άψογο στα καθήκοντά του ως πλοίαρχου, τόσο κατά τη διάρκεια της πυρκαϊάς, όσο και μετά από αυτήν. Η ένταση όμως της προσπάθειας αυτής, συνδυαζόμενη με την έντονη θλίψη την οποία δοκίμασε για το χαμό των δύο συντρόφων του ναυτικών, με τους οποίους διατηρούσε φιλικούς δεσμούς (ήταν οι μόνοι Έλληνες μεταξύ των μελών του πληρώματος), και τους οποίους αντίκρισε πλήρως απανθρακωμένους, αλλά και το γεγονός ότι αμέσως μετά το ατύχημα ενώ αυτός είχε ανάγκη ηρεμίας και ψυχολογικής υποστήριξης, αναγκάστηκε να πράξει όσα πιο πάνω αναφέρθηκαν, αλλά και επιπλέον στη συνέχεια υποχρεώθηκε να αντιμετωπίσει τους συγγενείς των απολεσθέντων ναυτικών, οι οποίοι στράφηκαν και εναντίον του με μηνυτήριες αναφορές, αφού θεώρησαν και αυτόν ως υπεύθυνο για το χαμό των οικείων τους, έκαμψαν πλήρως τη ψυχική του αντοχή και κλόμισαν τη ψυχική του υγεία. Τα συμπτώματα τα οποία του παρουσιάστηκαν εξ αρχής (έντονη ανησυχία, έμμονες σκέψεις, ανασφάλεια, διαταραγμένος ύπνος κλπ), αντιμετωπίστηκαν στην αρχή με κατ' οίκον νοσηλεία, αλλά με τη πάροδο των ημερών εντάθηκαν και έτσι στις 17/2/1999, δηλαδή 50 περίπου μέρες μετά το συμβάν, επισκέφθηκε το ψυχιατρικό τμήμα του Νοσηλευτικού Ιδρύματος του Μ.Τ.Σ. όπου διεγνώσθη «καταθλιπτική συνδρομή» και του χορηγήθηκε ανάλογη φαρμακευτική αγωγή (βλέπε την από 17/2/1999 γνωμάτευση -συνατολογία του ΝΙΜΤΣ). Ο ενάγων συνέχισε να παρ ακολουθείται από τους ψυχιάτρους του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. με την αυτή διάγνωση (καταθλιπτική συνδρομή -βλ. από 23/2/1999 εντολή περίθαλψης ΝΙΜΤΣ και από 5/3/1999 ιατρική γνωμάτευση του Δ/ντή του ψυχιατρικού τμήματος του αυτού νοσοκομείου του καθηγητή του Π.Α. ψυχιάτρου Κ. Μ.) Στη συνέχεια νοσηλεύθηκε από 5/5/1999 έως 19/5/1999 στο

ψυχιατρικό νοσοκομείο Αττικής με τη διάγνωση «καταθλιπτική συνδρομή - μετατραυματική νεύρωση», πάθηση, η οποία, όπως σαφώς βεβαιούται στο ... πιστοποιητικό του αυτού νοσοκομείου, προήλθε «μετά από ατύχημα στο πλοίο που ήτο πλοίαρχος». Στο ίδιο πιστοποιητικό αναφέρεται ότι συνιστάται η συνεχής ιατρική παρακολούθηση και θεραπεία. Η αυτή διάγνωση και σύσταση επαναλαμβάνεται και στα ... πιστοποιητικά του αυτού νοσοκομείου που επικαλείται και προσκομίζει ο ενάγων. Η αυτή κατ' ουσίαν διάγνωση αναφέρεται και στην από 3/11/2000 έκθεση ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης του ψυχιάτρου πραγματογνώμονα Ν. Π.), που ορίστηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο. Συνεπώς δίδεται καταφατική απάντηση στο ερώτημα που είχε υποβληθεί σ' αυτόν με την ... απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, αν δηλαδή ο ενάγων πάσχει από την εν λόγω νόσο. Ειδικότερα στην έκθεση πραγματογνωμοσύνης αναφέρεται ότι ο ενάγων πάσχει" από διαταραχή μετά από τραυματικό στρες". Ο εν λόγω πραγματογνώμονας ειδικώς μνημονεύει στην έκθεσή του ότι η διάγνωση αυτού δεν είναι διαφορετική από εκείνη που διατύπωσαν οι συνάδελφοί του στις πιο πάνω γνωματεύσεις τους, αλλά αυτός χρησιμοποιεί τον πιο πάνω όρο διότι τα σύγχρονα διαγνωστικά εγχειρίδια προτείνουν την υπ' αυτού αναφερόμενη διατύπωση, η οποία, όπως αναφέρει, «θα μπορούσε να αντιστοιχεί στην παλαιότερη «καταθλιπτική συνδρομή - μετατραυματική νεύρωση». Περαιτέρω στο συμπέρασμα του ο αυτός πραγματογνώμονας αναφέρει ότι «η προαναφερθείσα ψυχική νόσος είναι σαφές ότι είναι απότοκος των συνθηκών της πυρκαϊάς», δίδοντας έτσι καταφατική απάντηση και στο δεύτερο ερώτημα που είχε υποβληθεί με την προαναφερόμενη απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, αν δηλαδή «η πιο πάνω ψυχική νόσος είναι απότοκος συνθηκών πυρκαϊάς που επικράτησαν στο πλοίο στις 28/12/1998», ταυτιζόμενος έτσι και ως προ το ζήτημα αυτό και με τις κατ' επανάληψη διαγνώσεις των ψυχιάτρων συναδέλφων του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής. Στο τρίτο ερώτημα που τέθηκε με την προδικαστική απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, αν δηλαδή η ψυχική νόσος που εμφάνισε ο ενάγων προκάλεσε σ' αυτόν ανικανότητα προς εργασία, ως ναυτικού, καθώς και κάθε άλλου κοινωνικά και οικονομικά ισοδύναμου επαγγέλματος και σε καταφατική περίπτωση σε ποιο βαθμό (ποσοστό) και διάρκεια, ο πιο πάνω πραγματογνώμονας απαντά ότι ο ενάγων» δεν είναι ικανός να εργαστεί πλέον ως ναυτικός, εφόσον στη παραμικρή δυσκολία θα επιστρέφουν στο νου του εικόνες καταστροφής και θα τον καθιστούν αδύνατο να αντιδράσει. Η εν λόγω νοσολογική οντότητα αιτιολογείται ως χρόνια και η μέχρι τώρα πορεία της δεν μας επιτρέπει να οριοθετήσουμε χρόνο ύφεσης των συμπτωμάτων διότι κανείς δεν μπορεί να εγγηθεί ότι με την πρώτη αφορμή δεν θα επιστρέψει η συμπτωματολογία. Κατά συνέπεια θεωρούμε ότι έχει προκληθεί ολική (100%) ανικανότητα άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος ... όσο για το αν δύναται να ασκήσει ένα άλλο κοινωνικά και οικονομικά ισοδύναμο επάγγελμα η απάντηση είναι και πάλι αρνητική (100%), εφόσον εκτός της ψυχοπαθολογίας συνυπολογίσουμε και την ηλικία του ασθενούς, η οποία δεν του επιτρέπει μια οποιαδήποτε καινούργια καριέρα». Ο ψυχίατρος Γ.Χ., ο οποίος εξέτασε τον ενάγοντα κατ' εντολή των εναγομένων, στην από 13/2/2001 γνωμοδότησή του καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «δεν υφίσταται η διάγνωση της καταθλιπτικής συνδρομής» και ότι η «η ψυχιατρική διάγνωση που δύναται να αποδοθεί με πάσα επιφύλαξη είναι αυτή της Μετατραυματικής Αγχώδους Διαταραχής ηπίας βαρύτητας». Η επιφύλαξη έγκειται στο γεγονός, όπως στην αυτή έκθεση αναφέρεται, ότι ο χρόνος έκφρασης της συμπτωματολογίας της πιο πάνω διαταραχής δεν είναι δυνατόν να είναι μεγαλύτερος των έξι μηνών από το γεγονός και ότι στην παρούσα περίπτωση τα αποδεικτικά στοιχεία και το ιστορικό επιβεβαιώνεται μετά από δώδεκα μήνες από τα γεγονότα. Η επιφύλαξη δε αυτή, όπως αναφέρεται στην αυτή έκθεση, «θέτει σε αμφιβολία την ουσιώδη συσχέτιση του γεγονότος με τη συμπτωματολογία, όσο και την εξ αυτής προβαλλόμενη ανικανότητα προς εργασία συνεπεία του ατυχούς γεγονότος».

Ακολούθως ο αυτός ψυχίατρος σχολιάζοντας την έκθεση πραγματογνωμοσύνης ως προς το συμπέρασμα αυτής ότι ο ενάγων είναι ανίκανος προς εργασία κατά ποσοστό 100%, παρατηρεί ότι «ο βαθμός και η διάρκεια της ανικανότητας δεν είναι πλήρης και για κάθε εργασία, παρά μόνο για το επάγγελμα του ναυτικού (λόγω της προϋποθέσεως της αρτιμελείας) και υπό τη πιθανότητα βλάβης η οποία θα προσέδιδε ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω» και ότι ασφαλιστικά η πάθηση του παθόντος δεν προσδίδει ποσοστό αναπηρίας πέραν του 10% έως 15% και ότι ο ενάγων ενόψει των σπουδών του θα ηδύνατο να ασκήσει

πλήθος επαγγελματιών οικονομικών ισοδυνάμων προς το επάγγελμα του ναυτικού. Η ιδιαίτερα επιφυλακτική ως προς τα συμπεράσματά της γνωμοδότηση του ψυχιάτρου Γ.Χ. δεν δύναται να ανατρέψει τα προαναφερόμενα συμπεράσματα προς την πάθηση του ενάγοντος και ως προς το ότι αυτή ήταν απότοκος των συνθηκών που επικράτησαν στο πλοίο που αυτός ήταν ναυτολογημένος στις 28/12/1998. Άλλωστε ο εν λόγω Ψυχίατρος, έστω και με επιφυλάξεις δέχεται ότι ο ενάγων υπέστη ψυχική διαταραχή λόγω των όσων συνέβησαν στο πιο πάνω πλοίο στις 28/12/1998. Ο διαφορετικός - πλέον ήπιος - χαρακτηρισμός της διαταραχής αυτής και η διατυπούμενη επιφύλαξη διότι "το ιστορικό επιβεβαιώνεται μετά από ολόκληρο χρόνο", δεν δύναται να ανατρέψει τις διαγνώσεις των ψυχιάτρων του Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. που έγιναν μόλις 1 1/2 περίπου μήνα από την εκδήλωση του ατυχούς συμβάντος, καθώς και των Ψυχιάτρων του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής, που παρακολούθησαν συνεχώς την πορεία της ασθένειας του ενάγοντος από τον Μάιο του 1999. Τα όσα όμως ο αυτός ψυχίατρος αναφέρει σε σχέση με το ποσοστό ανικανότητας του ενάγοντος εξαιτίας της παθήσεως είναι εν μέρει βάσιμα, σύμφωνα και με όσα θα γίνουν δεκτά πιο κάτω σε σχέση με το ζήτημα αυτό από το Δικαστήριο. Οι εναγόμενοι ενώ συνομολογούν τα πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα στις 28/12/1998, τα οποία οδήγησαν στην ολοκληρωτική καταστροφή του πλοίου της πρώτης εναγομένης, υποστηρίζουν ότι ο ενάγων αντιμετώπισε την κατάσταση με υποδειγματικό τρόπο, αφού ήταν έμπειρος ναυτικός και είχε ειδικά εκπαιδευθεί να αντιμετωπίζει πυρκαγιές και παρόμοιες καταστάσεις. Ήταν δε μέσα στα καθήκοντά του, όπως αυτά ορίζονται από το νόμο (άρθ. 5, 17, 138 του ΠΔ 806/70, άρθ. 125,223 του ΚΙΝΔ κλπ), να ενεργήσει κατά το τρόπο που ενήργησε και συνεπώς τα περιστατικά αυτά δεν ήταν ικανά να προκαλέσουν, ούτε προκάλεσαν την αναφερόμενη απ' αυτόν ψυχική νόσο, ούτε δύναται να γίνει λόγος περί εργατικού ατυχήματος, αφού τα περιστατικά αυτά είναι συνήθη στο ναυτικό επάγγελμα, συμφυή με αυτό και η αντιμετώπισή τους είναι μέσα στα καθήκοντα του πλοίαρχου. Ο ίδιος δε ο ενάγων, όπως αναφέρουν, ουδέν έπαθε και ουδόλως κινδύνευσε από την εκδηλωθείσα πλησίον των ακτών πυρκαϊά. Στηρίζουν δε τον ισχυρισμό αυτών ότι ο ενάγων δεν υπέστη τη ψυχική πάθηση που επικαλείται στο ότι αυτός αντιμετώπισε με υποδειγματική ψυχραιμία και πλήρη νηφαλιότητα τα όσα συνέβησαν επί του πλοίου, αλλά και στο ότι ανταποκρίθηκε στις υποχρεώσεις του κατά τη διαδικασία που επακολούθησε, επίσης με ψυχραιμία και νηφαλιότητα, εξασφαλίζοντας μάλιστα όλες τις προσωπικές του απαιτήσεις (αποζημίωση για απώλεια των προσωπικών του ειδών που αποτίμησε κατά τρόπο υπερβολικό, καταβολή αποζημίωσης λόγω ναυαγίου κλπ). Επιπλέον, όπως υποστηρίζουν οι εναγόμενοι, ο ενάγων ουδέποτε παραπονέθηκε για την ύπαρξη οποιουδήποτε προβλήματος σχετικού με την υγεία του, όχι μόνο κατά το χρόνο που βρισκόταν στο Γκάλβεστον, αλλά και όταν επέστρεψε στην Ελλάδα κατά τις συχνές του επισκέψεις στα γραφεία της πλοιοκτήτριας εταιρείας, ενώ ο ίδιος κατά το αυτό διάστημα φρόντιζε να επισκέπτεται γιατρούς αποβλέποντας στη συλλογή των πιστοποιητικών που προσεκόμισε, μεθοδεύοντας από τότε την αγωγή του, από την οποία για πρώτη φορά οι εναγόμενοι πληροφορήθηκαν τις αξιώσεις του. Οι ισχυρισμοί αυτοί των εναγομένων κατά το μέρος που επιχειρείται η αμφισβήτηση της ψυχικής παθήσεως του ενάγοντος και του ότι αυτή ήταν απότοκος των συμβάντων επί του πλοίου κατά την 28/12/1998, είναι αβάσιμοι σύμφωνα με όσα έχουν ήδη γίνει δεκτά. Άλλωστε ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι πληροφορήθηκαν την πάθηση του ενάγοντος με την υπό κρίση αγωγή ελέγχεται ως ανακριβής, αφού ο μάρτυρας αυτών, που εξετάσθηκε ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου και ο οποίος ήταν κατά το χρόνο του ατυχήματος αρχιπλοίαρχος της πλοιοκτήτριας εταιρείας, κατέθεσε ότι είχε μάθει ότι ο ενάγων δεν ήταν καλά, αλλά δεν γνώριζε σχετικές λεπτομέρειες. Ομοίως αβάσιμοι είναι οι προαναφερόμενοι ισχυρισμοί των εναγομένων κατά το μέρος που επιχειρείται να αμφισβητηθεί ο χαρακτηρισμός του συμβάντος ως εργατικού ατυχήματος. Η πυρκαϊά που εκδηλώθηκε στο πλοίο "V" στις 28/12/1998 δεν ήταν ένα από τα συνήθη περιστατικά που συμβαίνουν συχνά στα πλοία ούτε η αντιμετώπιση αυτής έγινε χωρίς κινδύνους. Το περιστατικό αυτό, το οποίο απασχόλησε τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων του Τέξας, εκδηλώθηκε κάτω από τις συνθήκες που περιγράφηκαν πιο πάνω και ήταν εφιαλτικές για το πλήρωμα και ιδιαίτερα για τον ενάγοντα, ο οποίος, πλην του προσωπικού κινδύνου που διέτρεξε περιφερόμενος το πλοίο αναζητώντας ανάμεσα στους καπνούς τους αγνοούμενους συναδέλφους του, είχε το άγχος της ευθύνης, ως πλοίαρχος, για τη διάσωση

του πλοίου που του είχε εμπιστευθεί η πλοιοκτήτρια εταιρεία, αλλά, και, κυρίως, των μελών του πληρώματος. Το γεγονός ότι μέσα στα πλαίσια των καθηκόντων του ως πλοιάρχου ήταν και η αντιμετώπιση των συμβάντων αυτών και υπό τις προαναφερόμενες συνθήκες, δεν αρκεί για να καταστήσει τα συμβάντα αυτά ως μη έκτακτα και αιφνίδια, αφού είναι αυτονόητο ότι μεταξύ των καθηκόντων του πλοιάρχου είναι κατά κύριο λόγο η αντιμετώπιση και αιφνιδίων και εκτάκτων γεγονότων που θέτουν σε κίνδυνο το πλοίο και το πλήρωμα, χωρίς να αναιρείται ο χαρακτηρισμός των τελευταίων από την υποχρέωση αντιμετώπισής τους. Άλλωστε αν το συμβάν που επέφερε τη βλάβη της ψυχικής υγείας του ναυτικού δεν λάμβανε χώρα κατά την ενάσκηση της εργασίας του και εξ αφορμής αυτής δεν θα γινόταν λόγος για εργατικό ατύχημα. Περαιτέρω, όπως προαναφέρθηκε, οι επιβλαβείς για τη ψυχική υγεία του ενάγοντος δεν τερματίστηκαν με την αποβίβασή του από το πλοίο. Την επομένη ημέρα πληροφορείται ότι οι δύο αυτού συνεργάτες και φίλοι βρέθηκαν ολοσχερώς απανθρακωμένοι. Ανεξάρτητα από το ότι, όπως και οι εναγόμενοι του αναγνωρίζουν, ο ενάγων έπραξε στο ακέραιο το καθήκον του και κινδύνευσε για τη διάσωσή τους, γεγονός είναι ότι αυτός αισθάνθηκε έντονη θλίψη για αποτυχία των προσπαθειών του να διασώσει τους συνεργάτες του των οποίων είχε ευθύνη για τη ζωή τους. Ακολούθως όφειλε να αντιμετωπίσει τους συγγενείς αυτών, στους οποίους έπρεπε να δώσει εξηγήσεις για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες επήλθε ο θάνατος αυτών. Τα περιστατικά αυτά και όσα πιο πάνω αναφέρονται επέφεραν πράγματι τη διαταραχή της ψυχικής ισορροπίας του ενάγοντος και προκάλεσαν την ψυχική αυτού νόσο υπό τις προαναφερόμενες συνθήκες οι οποίες ήταν εξαιρετικά έντονες και ασυνήθεις, οι φθοροποιές δε συνέπειες των εφιαλτικών στιγμών που έζησε δεν εκδηλώθηκαν εμφανώς αμέσως αλλά εξελίχθηκαν και οργανώθηκαν σε σαφές και ενεργό αίτιο κλονισμού της ψυχικής του ισορροπίας. Να σημειωθεί δε ότι ο ενάγων ουδέποτε κατά το παρελθόν είχε ανάλογα προβλήματα και, όπως προκύπτει πλην άλλων, και από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, δεν υπήρχε προδιάθεση του οργανισμού του προς τούτο. Επομένως η προαναφερόμενη πάθηση του ενάγοντος κάτω από τις συνθήκες που περιγράφηκαν πιο πάνω συνιστά ναυτεργατικό ατύχημα με την έννοια του νόμου (άρθ. 1 ΚΝ 551/15). Δεν πείθεται όμως το Δικαστήριο στο συμπέρασμα της ιατρικής πραγματογνωμοσύνης ότι ο ενάγων κατέστη ολικά ανίκανος προς εργασία, αφού ο πραγματογνώμονας επιχειρεί να στηρίξει την άποψή του αυτή όχι μόνο στη «ψυχοπαθολογία» του ενάγοντος αλλά επιπλέον και στην ηλικία αυτού, δηλαδή σε περιστατικό εντελώς άσχετο με τη νόσο του. Εξάλλου ο ίδιος ο ενάγων αναζήτησε εργασία στην επιχείρηση των εναγομένων, όπως οι τελευταίες υποστήριζαν και αυτός δεν αρνήθηκε. Αλλά και με την εκδοχή ότι ο ενάγων κατέστη πλήρως ανίκανος για την άσκηση του επαγγέλματος του πλοιάρχου, λόγω των ιδιαίτερων απαιτήσεων του επαγγέλματος αυτού και της αδυναμίας συνεχούς ιατρικής παρακολούθησής του, δεν δύναται να γίνει δεκτό ότι κατέστη πλήρως ανίκανος, και για κάθε άλλο κοινωνικά και οικονομικά ισοδύναμο επάγγελμα, ενόψει της παθίσεώς του, η οποία δύναται επαρκώς να αντιμετωπισθεί (στη στεριά) με τη κατάλληλη ιατρική παρακολούθηση και φαρμακευτική αγωγή. Ενδεικτικά άλλο ισοδύναμο επάγγελμα που δύναται να ασκήσει είναι του αρχιπλοιάρχου ή άλλου αναλόγου υπαλληλικού στελέχους ναυτιλιακής εταιρείας. Πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι ο ενάγων είναι ήδη συνταξιούχος του ΝΑΤ, δεν ασκεί έννομη επιρροή στο δικαίωμα αυτού να λάβει τη προβλεπόμενη από τις διατάξεις του ΚΝ 551/15 αποζημίωση, αφού, ανεξάρτητα του ότι δεν τίθεται από το νόμο για τη λήψη της εν λόγω αποζημιώσεως παρόμοια προϋπόθεση, επιπλέον αυτός μπορούσε υπό τις νόμιμες προϋποθέσεις να ναυτολογηθεί σε κάθε περίπτωση σε πλοίο με ξένη σημαία (βλ. 1023/87 Γνωμ. Νομικής Δ/σης ΥΕΝ νομ. συμβ. Μ. Βεκρή, ΕΝΔ 19.241), όπως άλλωστε ήταν ναυτολογημένος (ως συνταξιούχος) στο πλοίο των εναγομένων όταν συνέβητο ένδικο ατύχημα. Από τα προαναφερόμενα αποδεικτικά στοιχεία το Δικαστήριο οδηγείται στη κρίση ότι ο ενάγων κατέστη μερικώς διαρκώς ανίκανος για την άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος του πλοιάρχου ως και κάθε άλλου επαγγέλματος κοινωνικά και οικονομικά ισοδύναμου σε ποσοστό 40% (πρβλ και 272/89 ΕΝΔ 20.233). Η διαρκής ανικανότης του ενάγοντος προκύπτει, εκτός από τα πιο πάνω αναφερόμενα αποδεικτικά μέσα και ιδιαίτερα από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, και από το γεγονός ότι αυτή έχει διαρκέσει ήδη πολύ περισσότερο από δύο έτη (μετά δε παρέλευση διετίας η μερική πρόσκαιρος ανικανότης κατά το άρθρο 3 παρ. 4 εδ. β του ν. 551/15, θεωρείται διαρκής).

Σύμφωνα με τα όσα έγιναν ήδη δεκτά, ο ενάγων, ο οποίος κατέστη, συνεπεία του πιο πάνω εργατικού ατυχήματος ανίκανος μερικώς (κατά ποσοστό 40%) και διαρκώς προς εργασία, δικαιούται κατά τη διάταξη του άρθρου 66 ΚΙΝΔ την προβλεπόμενη αποζημίωση από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2 και 3 παρ. 2 του ν. 551/1915, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με την ΥΑ 15231/873/9/4/1974 σικ., Απασχολ., Δημ. Έργων, Μεταφορών και Ε.Ν.(ΚΝοΒ 22.441), όπως τροποποιήθηκε την ισχύουσα κατά τον κρίσιμο χρόνο ΥΑ 12406/98 σικ., ΠΕΧΩΔΕ, Εργασίας, ΕΝ, Μεταφ. (ΦΕΚ. Β' 884/19.8.1998, βλ. ΚΕΕργΔ 58.253, ΚΝοΒ 46.1731). Η αποζημίωση αυτή υπολογιζόμενη κατά τις πιο πάνω διατάξεις ανέρχεται στο ποσό των 13.128.744 δρχ. ή 38.528,96 ευρώ [...] Οι εναγόμενοι - εκκαλούντες με τη συνεκδικαζόμενη έφεσή τους παραπονούνται για το μοναδικό λόγο ότι η πρωτόδικη απόφαση αν και δέχθηκε ότι η προβληθείσα ασθένεια του ενάγοντος δε ήταν απότοκος της επί του πλοίου εργασίας του, παρά το νόμο και κατ' εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων επεδίκασε στον ενάγοντα μισθούς ασθενείας 4 μηνών και ιατρικά έξοδα (2.573.840 + 200.000 δρχ, αντιστοίχως), δεδομένου ότι, όπως αναφέρεται στον εξεταζόμενο λόγο εφέσεως «η προβληθείσα ασθένεια του ενάγοντος, όπως απεδείχθη, δεν ήταν απότοκος της επί του πλοίου υπηρεσίας και του ναυαγίου που επισυνέβη την 28/12/1998, ουδέ συνδέεται ή σχετίζεται ουσιαστικά με το περιστατικό αυτό του ναυαγίου». Σύμφωνα όμως με όσα έγιναν ήδη δεκτά αποδείχθηκε ότι η ασθένεια του ενάγοντος ήταν πράγματι απότοκος της επί του πλοίου υπηρεσίας του ενάγοντος και του ναυαγίου που επισυνέβη την 28/12/1998. Επιπλέον αποδείχθηκε ότι ο ενάγων ο οποίος κατέστη μερικώς και διαρκώς ανίκανος προς εργασία νοσηλεύτηκε συνεπεία της παθήσεώς του εντός και εκτός νοσοκομείου κατά το πρώτο τουλάχιστον 4/μηνο από του ατυχήματος (11/1/1999 έως 10/5/1999), και δικαιούται για το διάστημα αυτό μισθούς ασθενείας ίσους με τις προβλεπόμενες από τη ΣΣΝΕ αποδοχές του, ανερχόμενες συνολικά στο ποσό των 2.573.840 δρχ (ΒΜ 574.190 + αντίτιμο τροφής 69.270 δρχ = 643.460 δρχ X 4 μήνες). Συνεπώς στην προκείμενη περίπτωση ο ενάγων, εκτός από την αποζημίωση του ΚΝ. 551/15 για μερική διαρκή ανικανότητα, διατηρεί παραλλήλως και αξίωση για μισθούς ασθενείας ίσους με τις προβλεπόμενες από τη ΣΣΝΕ για τους πλοιάρχους ποντοπόρων πλοίων, αποδοχές του (66 ΚΙΝΔ -βλ. και Δ. Καμβύση, Ναυτεργατικό Δίκαιο, 1994 σελ. 254 και 274), ανερχόμενες συνολικά στο ποσό των 2.573.840 δρχ (ΒΜ 574.190 + αντίτιμο τροφής 69.270 δρχ= 643.460 δρχ X 4 μήνες). Επίσης δικαιούται για νοσηλεία και λοιπές ιατρικές δαπάνες 200.000 δρχ (50.000 δρχ για έξοδα νοσοκομείου, 60.000 δρχ για αγορά φαρμάκων, 70.000 δρχ για έξοδα μισθώσεως ταξί για τη μεταφορά του από την κατοικία του στο Αιγάλεω στο Ν.Ι.Μ.Τ.Σ. στους Αμπελόκηπους και στο Ψ.Ν.Α, στο Δαφνί), όπως δέχθηκε και η εκκαλούμενη απόφαση. Επομένως ο λόγος αυτός εφέσεως των εναγόμενων - εκκαλούντων, με τον οποίο δεν αμφισβητείται ο λογιστικός υπολογισμός και το ύψος των επικαλούμενων μισθών ασθενείας, και εξόδων νοσηλείας, αλλά μόνο το ότι η αναφερόμενη στην αγωγή πάθηση του ενάγοντος ήταν απότοκος της εργασίας του στο πλοίο και ότι αυτή συνδέεται με το συμβάν της 28/12/1998, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, αν και με εν μέρει αντιφατική αιτιολογία (ενώ αρχικά δέχεται ότι ο ενάγων υπέστη καταθλιπτική συνδρομή - μετατραυματική νεύρωση εξαιτίας του συμβάντος στις 28/12/98, ακολούθως αναφέρει, ότι η ασθένεια αυτή δεν είναι απόρροια του ναυαγίου), σε ορθό κατέληξε συμπέρασμα και επομένως, αφού αντικατασταθούν οι αιτιολογίες αυτές της εκκαλουμένης με τις παρούσες (534 ΚΠολΔ), πρέπει να απορριφθεί η έφεση των εναγόμενων κατ' ουσίαν.